

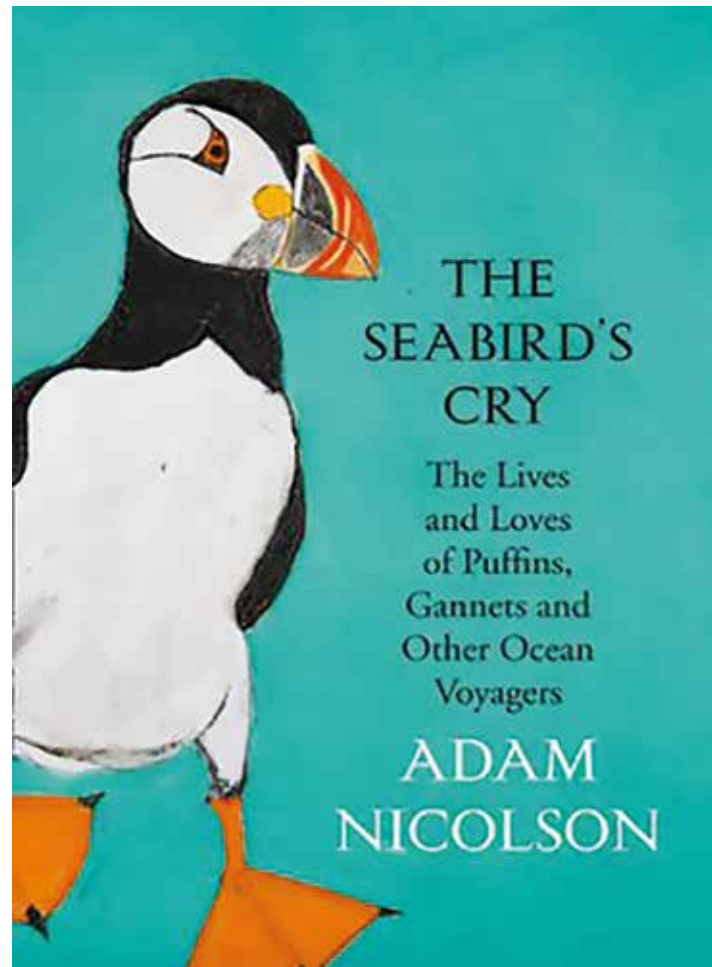
Adam Nicolson 2017

The seabird's cry – The lives and Loves of Puffins, Gannets and Other Ocean Voyagers

HarperCollins Publishers. Paperback, 416 pagina's, ISBN 9780008165703, circa € 15,-. Ook verkrijgbaar als hardcover (circa € 25,-) en audiobook (circa € 11,-).

Zeevogels fascineren. Dat geldt niet uitsluitend voor vogelaars, maar voor een veelzijdig deel van de mensheid: zeevogels hebben een belangrijke plaats in de poëzie, literatuur en andere kunstuitingen. Maar waarom eigenlijk? Dat is het hoofdthema van dit boek. De ondertitel *'The Lives and Loves of Puffins, Gannets and Other Ocean Voyagers'* geeft al direct een aanwijzing: niets menselijks is zeevogels vreemd en de hang naar het extreme lokt. Nicolson beschrijft in tien hoofdstukken tien verschillende soorten of soortgroepen en kiest voor elk hoofdstuk één fascinerende eigenschap (soms meer). Hij diept die uit vanuit een voornamelijk gedragsbiologisch en evolutionair oogpunt, maar ook vanuit de menselijke relatie tot die zeevogels, veelal door de ogen van schrijvers, dichters en filosofen, verweven met de nodige persoonlijke anekdotes. Dat levert (inderdaad) een caleidoscoop van wetenswaardigheden en nieuwe gezichtspunten op over zeer uiteenlopende onderwerpen. Een van de meest mysterieuze en imponerende eigenschappen is natuurlijk hoe pijlstormvogels en albatrossen zich oriënteren op hun lange oceanische vluchten en een landschap van wind, licht/zon en geur weten te benutten. Zeker zo interessant is te lezen hoe onze kennis daarover geleidelijk groeide – van

vermaarde historische verplaatsingsexperimenten tot de recente explosie van nieuwe informatie dankzij met GPS en geolocators uitgeruste vogels. Veel aandacht is er ook voor historische gedragsstudies. Een daarvan betreft de klassieke experimenten van Tinbergen en studenten met jonge drieteenmeeuwen die alleen dankzij een gezonde dosis aangeboren hoogtevrees hun eerste weken overleven op een smalle klifrand, terwijl andere meeuwensoorten door gebrek aan angst op die plek een kort leven zou zijn beschoren. Een ander voorbeeld betreft de studie aan de intrigerende tegenstelling van moord en doodslag naast ontroerende paringsrituelen en al of niet eeuwige trouw in overvolle jan-van-gentekolonies. De charme van het boek zit in (schijnbare) details, zoals bijvoorbeeld pogingen het geluid van noordse stormvogels te beschrijven. Volgens James Fisher klinken ze op enige afstand *'like the fizzing, whizzing noise, the crescendo of clockwork, that goes on inside a grandfather clock just before it strikes'* en dan volgt een vier regels *'aark-ag-ah-brrrrae-....'* om de vocale interacties van een trio te beschrijven. Gaat dat niet wat ver? Ja. Maar het wordt interessant wanneer mensen die zonder noordse stormvogels niet zouden overleven in beeld komen, zoals de voormalige bewoners van Saint Kilda. In hun liedcultuur en poëzie zijn de geluiden van stormvogels een terugkerend thema, en de betekenis ervan is natuurlijk enorm, zeker wanneer noordse stormvogels na een lange winter terugkeren en de kliffen van Saint Kilda weer bezetten. Zo staat dit boek vol met lezenswaardige voorbeelden, die ongetwijfeld afhankelijk van de lezer

meer of minder tot de verbeelding spreken. Dankzij Nicolsons meesterlijke schrijverschap blijven wetenschappelijke kennis (voor zover ik kan overzien en gezien de vele voetnoten en literatuurverwijzingen) helder gescheiden van meer lyrische beschrijvingen en anekdotes en weet hij het ook nog heel elegant in evolutionaire gedragsbiologische en cultuurhistorische kaders te plaatsen. Het elfde en laatste hoofdstuk (*The Seabird's Cry*) ten slotte gaat over het lot van zeevogels. Dat het door menselijk toedoen niet goed gaat met zeevogels is genoegzaam bekend, maar Nicolson kiest voor een positieve toon. Maatregelen ter bescherming van zeevogels werken, of het nu rattenbestrijding is, beperken van visserij en niet in het minst het voorkomen van bijvangst van vogels, of pogingen klimaatveranderingen te beperken. *'What is to be done? Only all that can be done'* is Nicolsons devies met als leidraad *'we must not preside over the ending of these marvels, or have their absence as our memoria'*. Al met al een zeer lezenswaardig boek voor iedereen die meerdere dimensies in zijn/haar fascinatie voor zeevogels (h)erkent. Of als kado aan iemand die tot dusver jouw fascinatie voor zeevogels nog onvoldoende begreep.

Joep de Leeuw, Castricum (joep.deleeuw@wur.nl)

[verschenen XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX januari 2020]